

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ДНУ «ІНСТИТУТ МОДЕРНІЗАЦІЇ ЗМІСТУ ОСВІТИ»
БІЛОЦЕРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ
АГРАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ**

**Всеукраїнська науково-практична
конференція магістрантів і молодих дослідників**

**АКТУАЛЬНІ ПИТАННЯ РОЗВИТКУ АГРАРНОГО
ТА ЗЕМЕЛЬНОГО ПРАВА:
НАЦІОНАЛЬНИЙ І МІЖНАРОДНИЙ ВИМІР**

**«НАУКОВІ ПОШУКИ МОЛОДІ
У ХХІ СТОЛІТТІ»**

16 листопада 2023 року

Біла Церква
2023

УДК 502/504:378-053.6:001(063)

Шуст О.А., д-р екон. наук, професор.

Варченко О.М., д-р екон. наук.

Димань Т.М., д-р с.-г. наук.

Зубченко В.В., канд. екон. наук.

Ковальчук І.В., канд. юрид. наук.

Мельник О.Г., канд. юрид. наук.

Качан Л.М., канд. с.-г. наук.

Куманська Ю.О., канд. с.-г. наук.

Ластовська І.О., канд. с.-г. наук.

Олешко О.Г., канд. с.-г. наук.

Відповідальна за випуск – **Олешко О.Г.**, канд. с.-г. наук.

Наукові пошуки молоді у XXI столітті. Актуальні питання розвитку аграрного та земельного права: національний і міжнародний вимір: матеріали Всеукраїнської науково-практичної конференції магістрантів і молодих дослідників (Біла Церква, 16 листопада 2023 р.). – Біла Церква: БНАУ, 2023. – 70 с.

Збірник підготовлено за авторською редакцією доповідей учасників конференції без літературного редагування. Відповідальність за зміст поданих матеріалів та точність наведених даних несуть автори.

2. Правосуддя в умовах війни: учасники міжнародної конференції обговорили головні виклики під час воєнного стану. *Верховний Суд України*. URL: <https://supreme.court.gov.ua/supreme/press-centr/news/1374198/> (дата звернення: 06.11.2023).

3. Кримінальний кодекс України : Кодекс України від 05.04.2001 р. № 2341-III : станом на 5 жовт. 2023 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2341-14#Text> (дата звернення: 06.11.2023).

УДК 343.321:355.404.51

ДУБОВЕНКО В.Р., магістрант

Науковий керівник – **СОКИРИНСЬКА О.А.**, канд. юрид. наук

Білоцерківський національний аграрний університет

ПРАВОВІ ЗАСАДИ ПРИЗНАЧЕННЯ КРИМІНАЛЬНОЇ ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ ЗА ШПИГУНСТВО

Автор розглядає поняття та правові аспекти шпигунства, вказує на те, які наслідки та покарання можуть бути за цей вид діяльності. Текст також надає читачеві загальний уявлення про важливість боротьби з шпигунством.

Ключові слова: шпигунство, кримінальна відповідальність, регулювання, законодавство, покарання за шпигунство

Шпигунство, це таємний світ, який завжди цікавив і приховував найглибші секрети національних та міжнародних справ. Історія підтверджує, що відомості іноді були ще важливішими, ніж зброя, і мали вирішальний вплив на хід подій. Шпигунство, здавалося б, завжди було невід'ємною частиною політичної та військової стратегії, але в сучасному інформаційному суспільстві його роль стала набагато складнішою та більш актуальною. Спеціалісти зі всього світу активно вивчають явище шпигунства, аналізують його вплив на національну безпеку, економіку та геополітичну ситуацію.

Відповідність за шпигунство має глибокий юридичний і політичний контекст. Закони, що регулюють шпигунство, носять різний характер та мають свої особливості в кожній державі. Ця тема надзвичайно важлива, оскільки шпигунство може порушити національну безпеку, економічні інтереси та права громадян.

Міжнародне гуманітарне право (МГП) дійсно розрізняє розвідувальну діяльність і шпигунство, визнаючи їх різницю в правовому статусі та цілях: [1]

1. Розвідувальна діяльність: Розвідувальна діяльність - це діяльність, яку зазвичай виконують представники офіційних державних служб (зазвичай спецслужб), з метою збору інформації для забезпечення національної безпеки та інтересів держави. Розвідка може включати військову, політичну, економічну, технічну та іншу інформацію. Розвідувальна діяльність може бути легальною, якщо вона виконується відповідно до міжнародних норм та угод між державами [2].

2. Шпигунство: Шпигунство, навпаки, визнається як незаконне збирання конфіденційної інформації або таємних даних іншої держави або суб'єкта без згоди та/або поза рамками міжнародної домовленості. Шпигуни зазвичай діють не від імені держави і мають приховану мету, іноді за межами закону.

МГП містить правила, які регулюють ведення розвідувальних операцій, і визначає статус військових і розвідувальних осіб, а також обмеження щодо їх розвідувальної діяльності. В рамках цього правового контексту розвідувальна діяльність має свій статус і правила, які регулюють її.

Шпигунство, з іншого боку, зазвичай розглядається як незаконна діяльність і є кримінальною згідно з внутрішнім законодавством держав чи міжнародними домовленостями. Таким чином, розрізнення між розвідувальною діяльністю і шпигунством важливе для правового регулювання цих дій у міжнародному контексті.

Щодо відповідальності в Україні, то за частиною 1 статті 114 Кримінального кодексу України шпигунство полягає в передачі або збиранні з метою передачі іноземній державі,

іноземній організації або їхнім представникам інформації, що становить державну таємницю, якщо ці дії вчинені іноземцем або особою без громадянства. Злочин шпигунства, згідно з частиною 1 статті 114 Кримінального кодексу України, карається позбавленням волі протягом десяти до п'ятнадцяти років, і в залежності від рішення суду, може супроводжуватися конфіскацією майна злочинця або без такого заходу. Згідно з частиною 2 статті 114 Кримінального кодексу України, особа, яка припинила діяльність, передбачену частиною 1 цієї статті (тобто шпигунство), та добровільно повідомила органи державної влади про вчинений злочин, і в результаті цього та прийнятих заходів було відвернено заповідання шкоди інтересам України, звільняється від кримінальної відповідальності. Це означає, що якщо особа самостійно припинила свою діяльність як шпигун і повідомила про це відповідні органи, і це призвело до уникнення шкоди для інтересів України, вона не підлягає кримінальному переслідуванню[4].

Суб'єктом шпигунства є тільки громадянин іншої держави (іноземець) або особа без громадянства. Шпигунство, вчинене громадянином України, розглядається як державна зрада у формі шпигунства і кваліфікується за статтею 111 Кримінального кодексу України. В умовах воєнного конфлікту, особа, яка є частиною збройних сил однієї зі сторін, не розглядається як шпигун і не може бути притягнута до кримінальної відповідальності за статтею 114 Кримінального кодексу України в наступних обставинах:

1. Вона збирає інформацію на території, яка перебуває під контролем супротивної сторони, але робить це від імені своєї сторони та носить офіційний одяг своїх збройних сил.
2. Вона проживає на території, яка була окупована супротивною стороною, і збирає інформацію на користь своєї контролюючої сторони, яка перебуває під залежністю, і ця інформація має військове значення, але вона не вдається до обману чи навмисних таємних дій.
3. Вона фактично займається шпигунством на території, яка була окупована супротивною стороною, але не була захоплена до того, як вона знову приєдналася до збройних сил, до яких вона належить.

Шпигунство вважається закінченим, якщо воно має місце хоча б у одному із таких варіантів:

1. Передача відомостей: З моменту фактичного повідомлення важливої інформації будь-яким способом (включаючи вручення матеріалів, надіслання адресату чи посереднику, приховане розміщення для доступу до цієї інформації відповідно до угоди з адресатом).
2. Збирання інформації: З моменту накопичення хоча б частини важливої інформації в будь-якому місці (наприклад, при собі, в особистому житлі чи у схованці), за умови, що ця інформація збирається з метою передачі її іноземній державі, іноземній організації або їх представникам[1].

Отже, у міжнародному праві і в законодавстві України шпигунство розглядається як серйозний злочин, який порушує національну безпеку і державну таємницю. В міжнародному праві шпигунська діяльність регулюється відповідними нормами та угодами, в Україні ж відповідальність регулюється Кримінальним кодексом. Загалом, припинення та притягнення винних до відповідальності за шпигунство в міжнародному праві та в Україні є серйозною діяльністю, спрямованою на забезпечення національної безпеки та захисту державної таємниці.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Camus A. Espionage. The Practical Guide to Humanitarian Law. URL: <https://guide-humanitarian-law.org/content/article/3/espionage/> (date of access: 01.11.2023).
2. Павленко В. Форми, методи і засоби розвідувальної діяльності. Борисфен Інтел: веб-сайт. 2020. URL: <https://bintel.org.ua/nukma/formi-metodi-i-zasobi-rozvidualnoyi-diyalnosti/>.
3. Баранова Н. Злочини проти основ національної безпеки України: державна зрада та шпигунство. Miller law firm: веб-сайт. 2022. URL: <https://millerlawfirm.ua/zlochyny-proty-osnov-nacziionalnoyi-bezpeky-ukrayiny-derzhavna-zrada-ta-shpygunstvo/>.
4. Кримінальний процесуальний Кодекс України від 13 квітня 2012 року № 4651-VI. URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/4651-17>

ЗМІСТ

Адрущенко М. М., Настіна О.І. Історія розвитку аграрного та земельного права України.....	3
Батура М.О., Макарчук В.В. Деякі правові аспекти регулювання відносин подружжя за шлюбним договором.....	4
Богославець С.В., Бровко Н.І. Необхідність удосконалення законодавства у сфері безпеки як засіб забезпечення національних інтересів: теоретико-правовий аналіз.....	6
Гребельник Д.І., Ломакіна І.Ю. Цифрова економіка та корпоративна відповідальність.....	8
Добровольський В.М., Ломакіна І.Ю. Деякі сучасні аспекти законотворчої діяльності в Україні в контексті принципу верховенства права.....	9
Дубовенко В.Р., Сокиринська О.А. Правові засади призначення кримінальної відповідальності за шпигунство.....	11
Ільчук М.П., Пахомова А.О. Специфіка охорони службових винаходів в Німеччині.....	13
Калениченко Ж., Настіна О.І. Правове регулювання проведення експертизи сортів рослин на придатність їх до поширення в Україні.....	14
Керничний Д.А., Малишко І.В. Новели законодавства щодо охорони земель під час воєнного стану.....	16
Кобець Д.В., Линник Т.В. Фундаментальні та прикладні дослідження у праві та їх розвиток в сучасній науці.....	18
Кобець Д.В., Настіна О.І. Поняття, склад та види земельних правопорушень в Україні.....	20
Коломієць В.В., Обіюх Н. М. Колізії у законодавстві щодо відновлення зруйнованого житла громадян внаслідок російської агресії на території України.....	23
Кривулько А.В., Ковальчук І.В. Основи міжнародно-правового регулювання аграрних відносин.....	25
Кундиревич В.О., Сімакова С.І. Загальна характеристика суб'єктів антикорупційної діяльності.....	27
Лещенко І.В., Пахомова А.О. Особливості патентної охорони США.....	29
Литвин Т.О., Мельник В.О. Історико-правові витоки принципів патентної охорони.....	31
Мандзюк М.С., Сімакова С.І. Окремі аспекти антикорупційної політики в Україні.....	32
Никоненко Н.С., Тимошук О.Г. Україна у висновках Ради ЄС щодо розширення та процесу стабілізації: правовий аналіз.....	33
Новогребельський М.О., Мельник В.О. Аграрне право як системоутворювальна категорія в аграрній сфері.....	35
Павленко С.С., Ковальчук І.В. Поняття та правовий режим біосферних та природних заповідників.....	36
Пархомчук Т.М., Тимошук О.Г. Правова основа та процедура отримання Україною статусу кандидата в ЄС.....	38
Паюк Ю.В., Ігнатенко С.О. Контроль тренувального процесу юних каратистів.....	40
Переуда В.С., Макарчук В.В. Нелегальна міграція в Україні: причини та наслідки.....	43
Петрук Н. В., Мельник В. О. Юридична відповідальність в аграрному праві.....	45
Поліщук Ю.А., Макарчук В.В. Заздалегідь обіцяне неповідомлення про злочин (проблеми кваліфікації та відповідальності).....	47
Прокопенко Д.Ф., Ломакіна І.Ю. Корпоративна соціальна відповідальність.....	49
Сапсай В.М., Єфремова І.І. Врегулювання земельних спорів шляхом укладання мирової угоди.....	50
Савіцький І.В., Єфремова І.І. Правове забезпечення державної політики розвитку аграрних інноваційних відносин.....	52
Сєдов О.С., Малишко І.В. Особливості формування державної екологічної політики в Україні.....	54
Франчук І.І., Ковальчук І.В. Нормативно-правове регулювання статусу жінки-військовослужбовця.....	57
Чернях Ю.С., Обіюх Н.М. Екологізація виробництва та охорона природи як основа збалансованого розвитку: правові аспекти.....	59
Шаропата В.В., Обіюх Н.М. Особливості правового регулювання загального лісокористування в Україні.....	61
Шевчук Д.І., Аргат Я. П. Правовий статус держави у філософсько-правовій спадщині Г. Гегеля.....	63
Шинкаренко Д.О., Макарчук В.В. Деякі правові аспекти застосування смертної кари в США.....	64
Юрковський Д.М., Бровко Н.І. Трансформація кримінального кодексу у відповідності до об'єкту злочину (на прикладі злочинів проти національної безпеки України).....	66
Юрченко О.М., Мельник В.О. Міжнародні аспекти правового регулювання зовнішньо-економічних договорів в АПК.....	68